

การประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
อำเภอเป้งตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

An Application of the Sārāṇiyadhamma Principle in the Public
Welfare Work of the Sangha Pendang District, Kedah State, Malaysia

พระครูจิระบุญญภาส (ประดิษฐ์ หวังปัญญา), สิทธิโชค ปาณะศรี, พระครูโฆสิตวัฒน์นุกุล

PhrakruJirapunyopat (Pradit Wangpanya), Sitthichok Panasree,

PhrakruKositwattananukul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus

สวัสดี อโนทัย

Sawat Anothai

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Saint John's University

E-mail: praditwangpanya@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดหลักสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป้งตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย 2) ศึกษาหลักสารานิยธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา และ 3) การประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป้งตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวคิดหลักสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป้งตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนและสังคมที่ประสบปัญหาต่าง ๆ เป็นการสงเคราะห์ด้วยวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ด้วยความรู้ที่ถูกต้องเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีสามารถพึ่งพาตนเองและเปลี่ยนแปลงชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น

2. หลักสารานิยธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เป็นหลักคำสอนที่ทำให้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน ทำให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี มี 6 ประการ ได้แก่ 1) เมตตาการุณยธรรม 2) เมตตาวิจิตรธรรม 3) เมตตาโมกขธรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีสสามัญญดา และ 6) ทิฏฐิสามัญญดา

ได้รับบทความ: 30 สิงหาคม 2565; แก้ไขบทความ: 5 กันยายน 2565; ตอบรับตีพิมพ์: 6 กันยายน 2565

Received: August 30, 2022; Revised: September 5, 2022; Accepted: September 6, 2022

3. การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย หลักสาราณียธรรม เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้ระลึกรู้ถึงกันผูกพันเชื่อมโยงกันไว้ด้วยน้ำใจ โดยการประยุกต์ใช้ในงานสาธารณสงเคราะห์ใน 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการส่งเสริมการศึกษา ด้านการทํานุบำรุงประเพณีวัฒนธรรม และด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: หลักสาราณียธรรม, งานสาธารณสงเคราะห์, คณะสงฆ์อำเภอเป็นดั่ง

Abstract

The purpose of this research were: 1) to study the concept of public welfare of the Sangha in Peng Dang District, Kedah State, Malaysia, 2) to study the Sārāṇīyadhamma Principle (Dharma is a memorial to each other) appearing in the Buddhist scriptures, and 3) to apply the Sārāṇīyadhamma Principle in the public service work of the Sangha in Pen Dang District, Kedah State, Malaysia. It is qualitative research, focuses on document studies and in-depth interviews.

The research results found that:

1. The concept of public welfare of the Sangha in Peng Dang District, Kedah State, Malaysia. The public works is a work to help people and society who face various problems. It is the help of various objects and also with the right knowledge for a good life. It helps society to be self-reliant and change life for the better.

2. The Sārāṇīyadhamma Principle appeared in the Buddhist scriptures. It is a doctrine that makes us know each other's generosity, making others understand more for coexistence in unity, there are 6 things: 1) Mettākayakamma (doing good to each other) 2) Mettāvacīkamma (saying nice things to each other) 3) Mettāmanokamma (thinking of good things for each other) 4) Sādhāranabhogī (share what is rightly earned) 5) Silasāmanyatā (Having equal virtue with fellow virgins both before and behind the scenes) 6) Dithisāmanyatā (have the same opinion).

3. An Application of the Sārāṇīyadhamma principle in the public welfare work of the Sangha of Pen Dang District, Kedah State, Malaysia. The

Sārāṇīyadhamma principle help to remember each other and connect people with kindness by applying the Sārāṇīyadhamma principle in public welfare work in 5 issues, namely, mental development, community development, educational promotion, concerning the preservation of cultural traditions and helping to the victims, in order to make the operation more efficient.

Keywords: Sārāṇīyadhamma Principle, Public Welfare, The Sangha in Peng Dang District

1. บทนำ

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาเอกของโลกที่มีหลักคำสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ความเป็นอยู่ ความนึกคิดของมนุษย์ในแทบทุกด้าน และที่สำคัญ คือ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่มหาชน และเป็นการอนุเคราะห์ต่อชาวโลก โดยมีพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นพระศาสดา เป็นผู้ทรง เปี่ยมไปด้วยพระปัญญาธิคุณ พระวิสุทธิคุณและพระมหากรุณาธิคุณ การบำเพ็ญกรณียกิจของพระพุทธเจ้าและพระสาวก มีวัตถุประสงค์และขอบเขตกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากพุทธพจน์ตั้งแต่ครั้งแรกที่ทรงส่งสาวกออกประกาศพระศาสนาว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของชนเป็นจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: วิ.ม. (ไทย) 4/32/41) ถือเป็นแนวทางแห่งการสงเคราะห์เวไนยสัตว์โลกที่พระองค์ทรงมีความปรารถนาให้พระสงฆ์สาวกได้ถือปฏิบัติเพื่อการสาธารณสงเคราะห์แก่ชาวโลก พระสงฆ์สาวกจึงมีภาระหน้าที่อันสำคัญที่ต้องให้การสงเคราะห์แก่ ประชาชนเพื่อให้พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่ชาวมาเลเชียเชื้อสายสยามในรัฐเคดาห์ ยอมรับนับถือเป็นที่พึงทางจิตใจ เป็นสถาบันอันทรงคุณค่าที่สำคัญที่สุดที่มีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของทุกคนพระพุทธศาสนามีอิทธิพลเป็นอันมากต่อความเชื่อและความประเพณี หรือการดำรงชีวิตของชาวมาเลเชียเชื้อสายสยาม เป็นที่มาของการถ่ายทอดวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม จึงมีผลให้วิถีการดำเนินชีวิตของชาวมาเลเชียเชื้อสายสยามได้อาศัยคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแบบอย่างเป็นเครื่องหล่อหลอมและขัดเกลานิสัยใจคอให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตน กล่าวได้ว่า เป็นเอกลักษณ์ของสังคมชาวสยามอันเป็นสิ่งดีงามตลอดจนถึงใช้หลักธรรมคำสอนมาเป็นแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติทำให้วิถีชีวิตของชาวมาเลเชียเชื้อสายสยาม ผูกพันอิงอาศัยพระพุทธศาสนาตลอด จึงทำให้สังคมชาวสยามอยู่อย่างร่มเย็นสงบสุข มีความเมตตาความกรุณา มีน้ำใจเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลและความปรารถนาดีต่อกันตลอดมา

วัดเป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชนชาวมะละเชียรเชื้อสายสยาม โดยมีพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนของวัดเป็นผู้นำทางด้านจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์รวมแห่งความศรัทธาความเคารพนับถือ และที่สำคัญ คือ ประชาชนมีความรู้สึกรู้ว่า พระสงฆ์เป็นผู้ฉลาด มีสติปัญญาสามารถรอบรู้วิชาการต่าง ๆ สามารถช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำแก่ชาวบ้านในคราวประสบปัญหาในเรื่องต่าง ๆ จนเป็นที่เคารพนับถือของทุกคนในสังคม ปัจจัยที่เชิดชูฐานะของพระสงฆ์ในสังคม คือ ความบริสุทธิ์ ความเสียสละบำเพ็ญประโยชน์ และความเป็นผู้นำทางสติปัญญา ในด้านการให้การศึกษา พระสงฆ์ จะทำการอบรม สั่งสอน แนะนำผู้อื่นให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยดี ซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางโลกและทางธรรม เป็นการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรม ภาระหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมชาวมะละเชียรเชื้อสายสยาม คือ พระสงฆ์ทำหน้าที่สงเคราะห์ เป็นหลักงานสงเคราะห์นี้พระสงฆ์จะทำการสงเคราะห์โดยตรงทางด้านจิตใจ เช่น การเป็นที่พึ่งให้ความร่มเย็นทางด้านจิตใจ การสงเคราะห์บำรุงขวัญ ด้วยการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการประโลมจิตใจแก่ประชาชน ส่วนการสงเคราะห์ทางด้านวัตถุนั้นก็มิได้อ้อม เช่น การขอความร่วมมือในการทำงานสาธารณประโยชน์หรือเชิญชวนให้นำสิ่งของมาบริจาคแก่ประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น

การสาธารณสงเคราะห์ กล่าวได้ว่า เป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ ซึ่งมหาเถรสมาคม (แห่งประเทศไทย) ได้กำหนดหน้าที่ให้เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความสงบเรียบร้อย การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ในเขตการปกครองของตน ให้ดำเนินไปด้วยดี (ชำระ วุฒิจันทร์, 2541: 118) จะเห็นได้ว่า งานสาธารณสงเคราะห์เกื้อกูลแก่ประชาชนทั้งด้านจิตใจ และวัตถุ ตลอดจนด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชน เป็นอีกบทบาทหนึ่งที่มีความสำคัญของพระสงฆ์ ด้วยเหตุนี้ สังคมชาวมะละเชียรเชื้อสายสยามที่นับถือพระพุทธศาสนา จึงตั้งความหวังไว้กับพระสงฆ์ที่จะเข้ามาฟื้นฟูช่วยเหลือเยียวยาและเป็นขวัญกำลังใจให้แก่ทุกคนในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความตระหนักในงานสาธารณสงเคราะห์ที่จะเป็นประโยชน์แก่ชุมชน ซึ่งถือเป็นงานสำคัญอันและเป็นหัวใจหลักต่อความมั่นคงต่อสถาบันพระพุทธศาสนา จึงได้ตัดสินใจศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ให้มีความถูกต้องเหมาะสมดำรงอยู่ในกรอบพระธรรมวินัย มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำไปปฏิบัติให้สอดคล้องในสังคมชาวมะละเชียรเชื้อสายสยามทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดหลักสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป็งดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
2. เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
3. เพื่อการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป็งดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสาร ขั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) จากผู้เกี่ยวข้องในงานสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นพระภิกษุ 10 รูป และคฤหัสถ์ 20 คน รวม 30 รูป/คน

3.2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และการสัมภาษณ์
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษามาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

3.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องนี้ พบว่า

4.1 แนวคิดหลักสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป็งดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย งานสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นงานสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนและสังคมที่ประสบปัญหาต่าง ๆ เป็นการสงเคราะห์ด้วยวัตถุประสงค์ของต่าง ๆ และด้วยความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อดำเนินชีวิตที่ดี ช่วยให้สังคมสามารถพึ่งพาตนเองและเปลี่ยนแปลงชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น

4.2 หลักสาราณียธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา หลักสาราณียธรรมเป็นหลักคำสอนที่ทำให้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน ทำให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี มี 6 ประการ ได้แก่ 1) เมตตาทายกรรม 2) เมตตาวิจิตรกรรม 3) เมตตาโมกกรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีสสามัญญดา และ 6) ทิฏฐิสามัญญดา

4.3 การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป็นดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย หลักสาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้ระลึกรู้ถึงกันผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ โดยการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ใน 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการส่งเสริมการศึกษา ด้านการทํานุบำรุงประเพณีวัฒนธรรม และด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน และสังคมที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสงเคราะห์ด้วยวัตถุสิ่งของต่าง ๆ หรือสงเคราะห์ด้วยธรรมะด้วยความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับชีวิตและการดำเนินชีวิตที่ดี และวิธีการสังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือประชาชนและสังคมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนชาวพุทธให้เจริญก้าวหน้าสามารถสรุปได้เป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) งานด้านการพัฒนาจิตใจ 2) งานด้านการพัฒนาชุมชน 3) งานด้านการส่งเสริมการศึกษา 4) งานด้านการทํานุบำรุงประเพณีวัฒนธรรม และ 5) งานด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพระครูประภัสร์สิทธิคุณ (ประสิทธิ์ ปภสฺสโร) เรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า การศึกษากระบวนการทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พระสงฆ์มีการประยุกต์งานด้านสาธารณสงเคราะห์ด้วยการช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง บทบาทการสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นงานเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ภายในวัด ใช้เป็นที่ประชุมของหน่วยงานราชการ เป็นที่ประชุมของชุมชนหมู่บ้าน ตำบลในท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ประชาชน หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การช่วยเหลือเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน นอกจากนี้ เจ้าอาวาสแบ่งที่วัดให้จัดตั้งสถานศึกษา สถานือนามัย ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หรือที่ตั้งของหน่วยราชการ ประปาประจำหมู่บ้าน ตลอดจนถึงกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น เกิดอุทกภัยพระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภคบริโภคจากผู้มีจิตศรัทธานำไปช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย เพื่อให้สังคมได้ปฏิบัติตามหลักบุญกิริยาวัตถุ คือ ทาน ศีล ภาวนา (พระครูประภัสร์สิทธิคุณ (ประสิทธิ์ ปภสฺสโร), 2555: บทคัดย่อ)

5.2 หลักสาราณียธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา หมายถึง หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยการช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพอ่อนโยน เคารพนับถือกัน ช่วยบอกกล่าวสิ่งที่เป็นประโยชน์ ช่วยสั่งสอนแนะนำ ตักเตือนกันด้วยความหวังดี มีวาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าลับหลัง เป็นหลักคำสอนที่ทำให้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน ทำให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น ซึ่งเป็น

แนวทางที่ดีในการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี ทุกคนควรนำมาปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดผลดีแก่ทุกคน ประกอบด้วยองค์ธรรม 6 ประการ คือ 1) เมตตากายกรรม คือ การแสดงออกถึงความเมตตาทางกายแก่เพื่อนในสังคมเดียวกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ช่วยเหลือกิจธุระของหมู่คณะด้วยความเต็มใจ 2) เมตตาวจีกรรม คือ การแสดงออกถึงความเมตตาปรารถนาดีต่อกันทางวาจาต่อเพื่อนร่วมสังคม 3) เมตตามโนกรรม คือ การตั้งจิตเมตตาปรารถนาดีต่อกันกับเพื่อนร่วมสังคมร่วมหมู่คณะเดียวกัน มีจิตปรารถนาดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง คิดทำแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อกัน มองกันในแง่ดีไม่มีความระแวงสงสัยซึ่งกันและกัน 4) สาธารณโภคี คือ การรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือเจือจาน แม้ว่าจะเป็นสิ่งของเล็กน้อย แต่เป็นสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรมก็ไม่ควรหวงไว้แต่ผู้เดียว นำมาให้ได้มีส่วนร่วมบริโภคใช้สอยร่วมกัน 5) ศิลสามัญญตา คือ จะต้องมียศ มีความประพฤติเสมอเหมือนกับบุคคลที่ร่วมในสังคมหมู่เดียวกัน ไม่ทำตนให้เป็นที่รังเกียจของหมู่คณะ เคารพกฎเกณฑ์ระเบียบของสังคม 6) ทิฏฐิสามัญญตา คือ จะต้องมีความเห็นที่ตรงเสมอเหมือนกับผู้อื่นในสังคมเดียวกันมีความเห็นชอบร่วมกันในข้อที่เป็นหลักการที่จะนำไปสู่การจัดปัญหา มิใช่เป็นความเห็นที่ก่อให้เกิดปัญหา ต้องยอมรับความคิดเห็นของคนหมู่มากแม้จะไม่ถูกใจก็ตาม สอดคล้องกับการศึกษาของพระสมุห์สมพล ฐานวุฑโฒ (ข้าพบุล) (2559: บทคัดย่อ) เรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมในเขตเทศบาลตำบลหาดกรวด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” พบว่า ด้านเมตตากรรม พระสงฆ์มีความเอื้อเฟื้อในการพัฒนาชุมชนมีความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยดีเสมอมาทำงานโดยเห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก ด้านเมตตาวจีกรรม พระสงฆ์พูดให้ข้อคิดและคำแนะนำต่าง ๆ ด้วยวาจาไพเราะ อ่อนหวานและให้การสนับสนุนกิจกรรมที่มีการพัฒนาชุมชนอย่างเสมอ ด้านเมตตามโนกรรม พระสงฆ์คิดและหาแนวทางวิธีการต่าง ๆ ที่จะพัฒนาชุมชนโดยยึดนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้โดยมีวัดเป็นศูนย์แหล่งเรียนรู้โดยไม่คิดหาผลประโยชน์ใด ๆ ด้านสาธารณโภคี พระสงฆ์ได้ให้ความร่วมมือกับชุมชนให้ความสะดวกในการมาขอใช้สถานที่กับทุก ๆ หมู่บ้านในชุมชนที่มาขอใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมด้านศิลปสามัญญตา พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปกรรมภายในชุมชนเช่นหมู่บ้านรักษาศีลห้า มีการส่งพระไปสอนอบรมนักเรียนตามโรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนด้านทิฏฐิสามัญญตา พระสงฆ์มีการคิดและร่วมวางแผนหาแนวทางร่วมกับชุมชนในการหาแนวทางการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญน่าอยู่โดยเน้นด้านการมีส่วนร่วมมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน

5.3 การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย พบว่า หลักสาราณียธรรม 6 ประการเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญของการนำมาประยุกต์ใช้ในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาในจุดที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้นใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการ

ส่งเสริมการศึกษา ด้านการทํานุบำรุงประเพณีวัฒนธรรม และด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การนำหลักสํารณียธรรมมาประยุกต์ใช้ปรับแก้จุดที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้น จากการศึกษา ทำให้ทราบว่า คณะสงฆ์อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ได้นำหลักสํารณียธรรม 6 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานสาธารณสงเคราะห์ ช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้น ยังช่วยให้ชุมชนชาวพุทธในอำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย มีความรักใคร่ปรองดอง มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของพระครูวิธานสุตาภรณ์ สมาจารโ (มันประสงค์) (2556: บทคัดย่อ) เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสํารณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรที่ว่าการอำเภอคลองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย” ผลการวิจัยพบว่า ด้านเมตตา ายกรรม เจ้าหน้าที่ควรทํางานบริการประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ควรให้ความเอื้อเฟื้อต่อประชาชนที่มาขอรับบริการ ตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างดียิ่งไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้มาขอรับบริการ ด้านเมตตาวัจกรรม เจ้าหน้าที่ควรใช้วาจาสุภาพ เอื้อเฟื้อมีไมตรีจิตเหมาะสมต่อผู้มาขอรับบริการ ด้านเมตตาโมกรรม เจ้าหน้าที่ควรสร้างจิตสำนึกการทํางานด้วยความมีน้ำใจที่ดีต่อผู้มาขอรับบริการ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสําคัญ ด้านสาธารณโภคี เจ้าหน้าที่ควรใช้งบประมาณของรัฐอย่างคุ้มค่าเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ด้านศีลสามัญญตา เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบวินัยข้อบังคับของหน่วยงานและองค์กร กระทำตัวให้เป็นที่ศรัทธาของประชาชนและสังคมส่วนรวม ด้านทิวฐิสามัญญตา เจ้าหน้าที่ควรเคารพความคิดเห็นของเพื่อนสหธรรมิก และประชาชนที่เข้ามาขอรับบริการ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม รับฟังปัญหาและรับฟังคำแนะนำต่าง ๆ จากผู้มาเพื่อปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง จะได้นำไปพัฒนาตนเองและองค์กรให้เจริญรุ่งเรืองไปในทางที่ถูกต้องและเป็นธรรมต่อสังคมส่วนรวม

6. ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสํารณียธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรจัดทำเอกสารเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์แจกจ่ายแก่ชุมชน
2. ควรจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสาธารณสงเคราะห์ตามหลักสํารณียธรรมแจกจ่ายแก่ชุมชน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้เกี่ยวข้องกั้งงานสาธารณสงเคราะห์ควรจัดอบรมให้ทุกคนมีความเข้าใจอย่างถูกต้องในงานสาธารณสงเคราะห์

2. จัดอบรมประชาชนให้มีความเข้าใจในหลักสาราณียธรรมที่เป็นประโยชน์
ต่องานสาธารณสงเคราะห์ในชุมชน

3. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชน

4. จัดตั้งกองทุนเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในการดำเนินชีวิต

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า ยังมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเพื่อทำวิจัย
ต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาบทบาทการปฏิบัติงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์รัฐเคดาห์
ประเทศมาเลเซีย ในยุคนิวอร์มอล (New Normal)

2. ศึกษาวิเคราะห์การปรับตัวของคณะสงฆ์ประเทศมาเลเซียในการ
ปฏิบัติงานสาธารณสงเคราะห์ในยุคหลังโควิด-19

3. ศึกษาวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคณะสงฆ์รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาในสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

ข้าเรือ่ง วุฒิจันทร์. (2541). **การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความ
มั่นคงแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

พระครูประภัสร์สิทธิคุณ (ประสิทธิ์ ปภัสโร). (2555). บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณ
สงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. **วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูวิธานสุตาภรณ์ สมาจาโร (มันประสงค์). (2556). การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม
ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสุโขทัย.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสมุห์สมพล ฐานวุฑโฒ (ข้าพุล). (2559). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลัก
สาราณียธรรมในเขตเทศบาล ตำบลหาดกรวด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.